

25N 2022: Activitats per treballar les violències amb infants i joves

Finestra del cau

Amb motiu del 25 de novembre, dia contra la violència de gènere, us proposem unes activitats per treballar les violències amb les vostres unitats.

Per començar a treballar amb les unitats més petites plantegem per a follets unes activitats per reflexionar sobre els diferents tipus de violència i l'impacte que té en nosaltres i per a llops activitats per entendre què és la violència de gènere.

Per Raiers/es i Pioneres/Claneres us plantegem una activitat enfocada a reflexionar sobre el cicle de l'abús dins de les relacions de parella, i les situacions de violència que es poden donar al dia a dia.

Activitat Follets:

Títol: Què és violència?

Objectius:

- Reconèixer els diferents tipus de violència.
- Identificar les diferents emocions que ens fa sentir la violència.
- Potenciar l'autoestima.

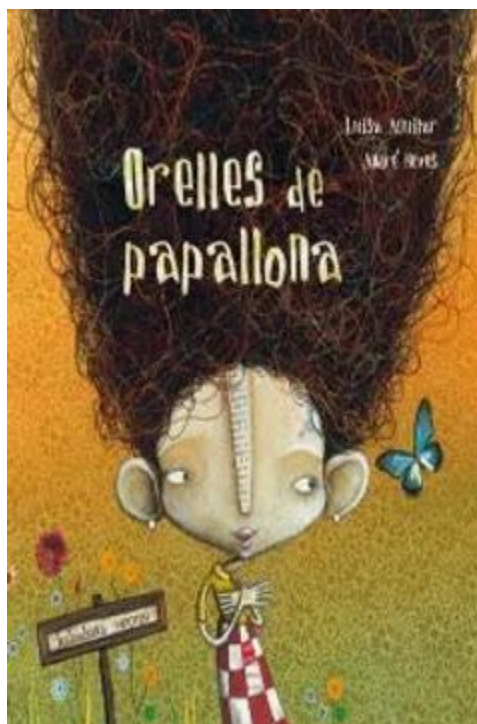
Paraules Clau: Violència, autoestima, sentiments i emocions

Material:

- El conte d' "[Orelles de papallona](#)"
- Papers amb preguntes
- Dibuix d'una silueta de persona gran en un paper d'embalar
- Globus d'aigua (un per a cada infant)
- Un dibuix d'una estrella per a cada infant
- Llapis de colors.

Durada: 2 hores

Etape educativa: Follets

Descripció de l'activitat:

1a PART

Primer fem una rotllana i llegim o visionem el conte d'“[Orelles de papallona](#)”.

Després repartim els infants en 4 grups i a cada grup els hi donem un paper amb una pregunta:

- Per què creus que els altres nens i nenes li diuen aquestes coses?
- Com l'ajuda la mare?
- Com creus que se sent la Mara?
- Com creus que se senten les altres nenes i nens?

**Seria ideal que a cada grup hi hagués una cap per poder guiar les reflexions i que no es quedin amb la resposta directa, sinó que busquin arguments i exemples. L'objectiu d'aquesta primera part és arribar a analitzar el conte per acabar reflexionant sobre: actituds/comentaris violents, estratègies per afrontar, sentiments, autoestima, i persones que ens poden ajudar.*

Ens tornem a ajuntar i cada grup tria un portaveu que dirà la pregunta que els ha tocat i quina reflexió han fet.

2a PART

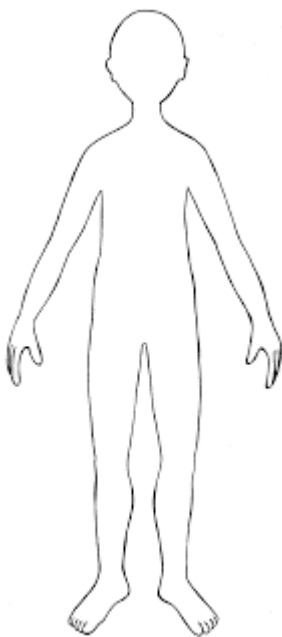
Les caps llançaran la pregunta: **Què és la violència?** A partir d'aquí en un paper d'embalar, pissarra, etc. (un espai que es pugui veure bé) s'aniran escrivint les idees que vagin sorgint.

**Les caps hauran d'anar guiant la reflexió perquè vagin sortint diferents tipus de violències (violència física, violència psicològica, violència, econòmica...). L'objectiu no és que els nens i nenes sàpiguin els conceptes sinó que vegin situacions que passa i, per tant, vegin que hi ha diferents tipus de violència.*

Un cop feta la reflexió envers els diferents tipus de violència llancem la pregunta: **Com ens afecta la violència?** I fem el mateix procés que en la pregunta anterior, anem apuntant les idees a la pissarra, paper d'embalar, etc.

**L'objectiu és que surti com ens afecta a les emocions, a la manera de ser, a les coses que fem o deixem de fer...*

Acabem aquesta segona part presentant la Natàlia, un dibuix de la silueta d'una persona. Els expliquem que ara llançarem globus d'aigua a la Natàlia i cada vegada que li tirem un direm alguna cosa lletja o una situació lletja. *Per exemple: tens el nas massa gran, no saps llegir, fas pudor...*

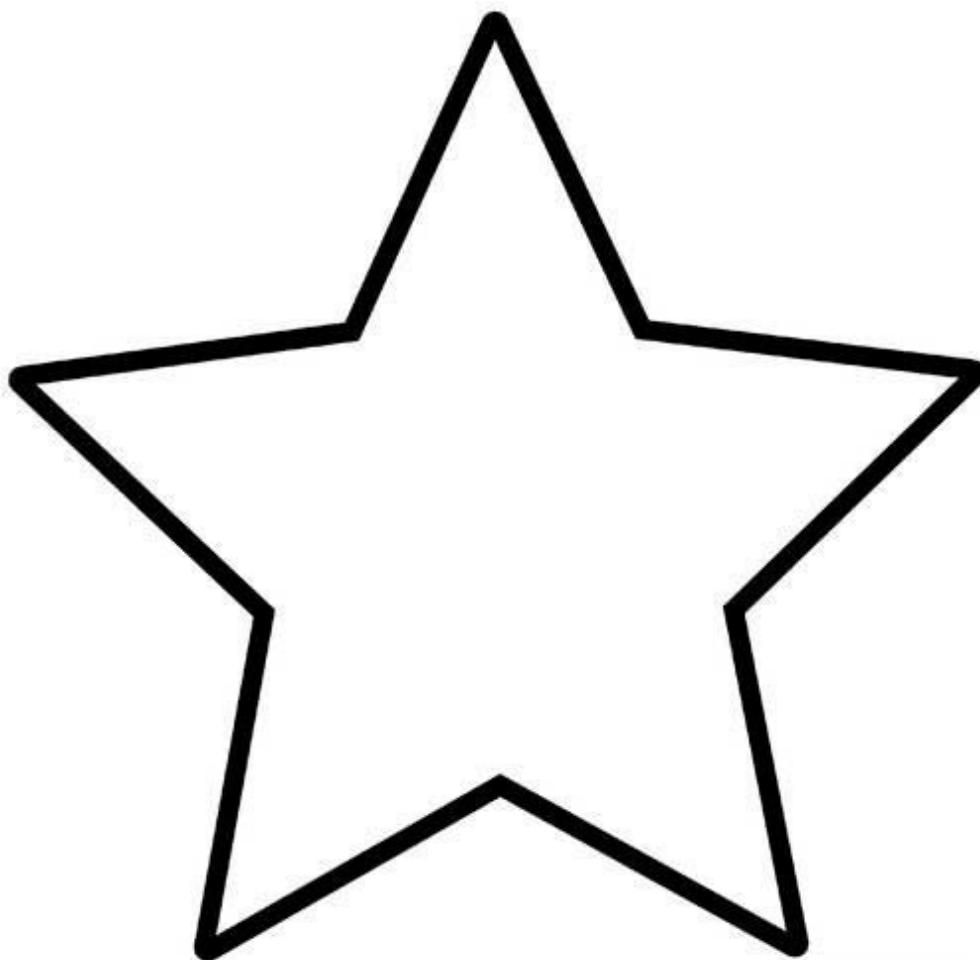
Quan tots els infants hagin llançat un globus reflexionem sobre el que ha passat. Segurament la silueta estarà borrosa, el paper s'haurà desfet o trencat, així que els preguntem:

- Què ha passat?
- Com està la Natàlia?
- Com creieu que se sent?
- I vosaltres, com esteu?
- Canviaríeu alguna cosa de la manera d'actuar que heu tingut?

3a PART

Realitzarem la dinàmica de l'estrella. Els donem a cada infant un dibuix d'una estrella que hauran de pintar del color que més els agradi i després darrere hauran d'escriure 3 coses que els agrada fer o que són positives d'ells.

Tots deixaran les estrelles en una capsa i cadascú agafarà aleatòriament una estrella. Hauran de llegir les qualitats i endevinar de qui és.

Activitat Llops:

Títol: Ens posem les ulleres de les violències de gènere.

Objectius:

- Identificar situacions de violències de gènere.
- Visibilitzar l'impacte emocional i físic que tenen les violències de gènere en nosaltres.
- Reflexionar envers l'amor i les diferents maneres d'estimar.

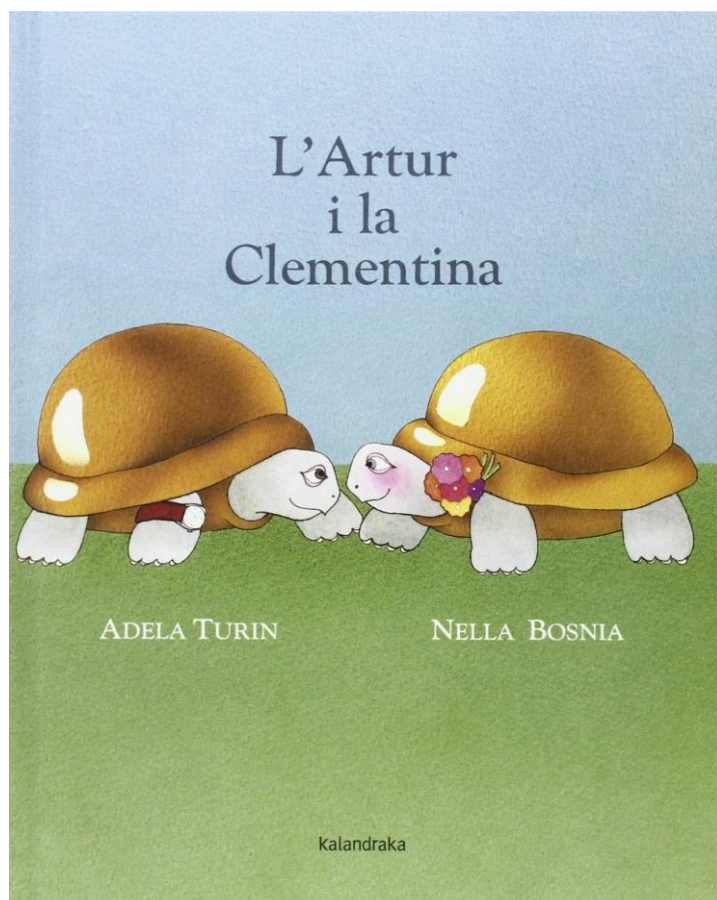
Paraules Clau: Violència de gènere, violència masclista, sentiments

Material:

- El conte de "[L'Artur i la Clementina](#)"
- Dibuix d'una silueta de persona gran en un paper d'embalar
- Globus d'aigua (un per a cada infant)
- Post-its
- Dibuix gran de l'Artur i la Clementina.

Durada: 2 hores

Etape educativa: Llops

Descripció de l'activitat:

1a PART

Primer fem una rotllana llegim o visionem el conte “L'Artur i la Clementina”
<https://www.youtube.com/watch?v=n-icUxie0-w>

Comentem el conte:

- Què us ha semblat?
- Quines sensacions us ha transmès?
- Us ha agradat?

Reflexionem envers la història:

- La clementina canvia durant la història?
- Per què creieu que li demana a l'Artur de fer les coses que vol fer?
- Com la fa sentir portar totes aquelles coses a sobre?
- Per què creieu que es passava tot el dia esperant?
- Creieu que l'Artur la tractava bé?
- Com us sentiríeu si fóssiu la Clementina?
- La Clementina era feliç?
- Creieu que l'Artur estimava a la Clementina? I la Clementina a l'Artur?

2a PART

Les caps llançaran la pregunta: Què és la violència? Creieu que l'Artur era violent amb la Clementina? A partir d'aquí en un paper d'embalar, pissarra, etc. (un espai que es pugui veure bé) s'aniran escrivint les idees que vagin sorgint.

**Les caps hauran d'anar guiant la reflexió perquè vagin sortint diferents tipus de violències (violència física, violència psicològica, violència, econòmica...). L'objectiu no és que els nens i nenes sàpiguen els conceptes sinó que vegin situacions que passa i, per tant, vegin que hi ha diferents tipus de violència. Es poden posar exemples amb el conte.*

Un cop feta la reflexió envers els diferents tipus de violència llancem la pregunta: Com ens afecta la violència? I fem el mateix procés que en la pregunta anterior, anem apuntant les idees a la pissarra, paper d'embalar, etc.

**L'objectiu és que surti com ens afecta a les emocions, a la manera de ser, a les coses que fem o deixem de fer...*

Acabem aquesta segona part presentant un dibuix de la Clementina. Els expliquem que ara llançarem globus d'aigua a la Clementina i cada vegada que li tirem un direm alguna cosa lletja o una situació lletja com les que hem vist que feia l'Artur. *Per exemple: ets tonta, no saps tocar la flauta, ets un desastre...*

Quan tots els infants hagin llançat un globus reflexionem sobre el que ha passat. Segurament la silueta estarà borrosa, el paper s'haurà desfet o trencat, així que els preguntem:

- Què ha passat?
- Com està la Clementina?
- Com creieu que se sent?
- I vosaltres, com esteu?
- Canviaríeu alguna cosa de la manera d'actuar que heu tingut?

3a PART: Què és estimar-se? Què val i que no val?

Recuperem una de les preguntes que havíem fet al principi de tot, que era: **Creieu que l'Artur estimava a la Clementina? I la Clementina a l'Artur?** Recordem el que havíem reflexionat i veiem si hem canviat d'idea després de l'activitat dels globus d'aigua.

Els presentem un dibuix ben gran de l'Artur i la Clementina sota un títol de: **En l'amor tot s'hi val?**

La idea és que en grups de 4-5 infants pensin coses que valen i coses que no valen. Cada grup escriurà cada cosa en un post-it i ho anirà penjant sobre la imatge. Les que VALEN sobre de la Clementina i les que NO VALEN sobre l'Artur.

Podem posar d'exemple: respectar-se val, però insultar-se no val, Preguntar com està val, però ignorar el que sent no val, Regalar-li coses val, però retreure-li que té moltes coses i per això ha de ser feliç no val...

Conclusions generals que podem arribar amb aquesta activitat:

- La clementina (víctima) parteix amb una autoestima molt baixa tot i que té molts somnis (ja pensa que és tonta, que és menys que l'Artur, que ell en sap més...)
- L'Artur té una vida social, Té feina i amic i ella està sempre esperant sola a casa
- La víctima està aïllada a casa, es resigna a la vida que li dicten, no té somnis ni aspiracions.
- L'agressor juga emocionalment i psicològicament amb ella. Li regala moltes coses i li diu que no es pot sentir desgraciada amb tot el que té i la cuida. Però a la vegada la menysprea i l'insulta.
- Com va canviant la personalitat de la Clementina, de tenir somnis i ganes d'aprendre coses noves a deixar de somiar, creure que és inútil i, per tant, no esforçar-se.
- Què vol dir estimar-se? No tot està permès amb l'excusa de l'amor. El respecte, l'empatia, cuidar, encoratjar a aprendre i fer coses, comunicar-se, carinyo, espai social i que es pugui sentir realitzada...

Activitat Raiers i Pioners:

Objectius:

- Conèixer i identificar algunes de les fases del cicle de l'abús.
- Identificar actituds, rols o situacions que he patit o he exercit..
- Contextualitzar les vivències en els mecanismes culturals i socials que utilitza el sistema cis heteropatriarcal.
- Identificar formes de violència masclista i LGTBIQ+fòbiques més subtils, no tan evidents: el *micromasclisme*.
- Contextualitzar les vivències en els mecanismes culturals i socials que utilitza el sistema cis heteropatriarcal.

Paraules Clau: Violència de gènere, Violència masclista, cicle de l'abús.

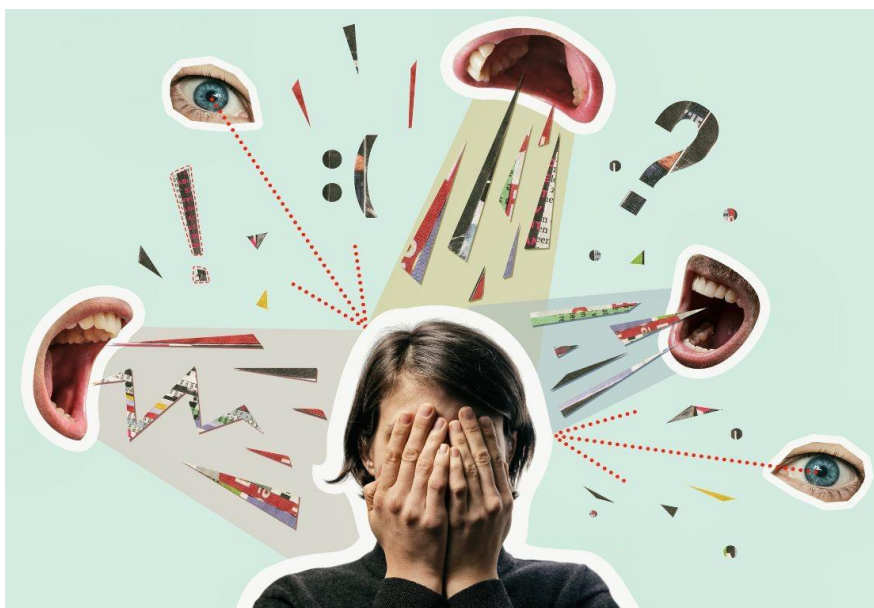
Micromasclismes, microviolències.

Material: Cartolines amb les paraules, ordinador, projector (si teniu).

Pintallavis vermell (si no cera o gomets vermells).

Durada: 2h en total.

Etapla educativa: Raieres i Pioneres

1a PART: Ens hem vist dins del cicle de l'abús?*

Per començar, dividim el grup en 6 subgrups més petits (o 3 si són molt poques), donem 1 paraula a cada grup (dues si hem fet tres grups). Les paraules que hem de repartir són "LEY DEL HIELO", "LOVE BOMBING", "GHOSTING", "HONEYMOON", "GASLIGHTING", "STONEWALLING".

La idea d'aquesta primera part és molt senzilla. Els subgrups hauran de buscar (si no la saben ja), la definició de cada concepte. Poden ajudar-se amb els mòbils. Un cop tenen la definició, cada grup comparteix el que ha trobat amb la resta.

Ara toca parlar sobre els conceptes i debatre sobre com creiem que es relacionen entre ells, si els coneixiem, si en coneixem algun cas (compte amb aquesta part, potser és millor deixar que surti sol, sense preguntar-ho directament, ja que pot ser un tema delicat si alguna participant ho està vivint o en té un cas proper). Després, presentarem el concepte de "cicle de l'abús" i demanarem que situïn aquestes paraules en un cercle. L'ordre que nosaltres proposem és HONEYMOON → LEY DEL HIELO → GHOSTING → GASLIGHTING → STONEWALLING → LOVE BOMBING → i tornem a començar amb el cercle (honeymoon, ley del hielo, etc.). Però si ho veieu pertinent, podeu suggerir-ne un altre.

A continuació, quan tenen el cercle fet, cada grup ha de fer un petit teatre, d'uns 30 segons o 1 minut, representant una escena que representi la seva paraula. Surten a fer el teatre seguint l'ordre de paraules que han decidit per fer el cercle (honeymoon, ley del hielo, etc.). Amb aquest teatre, veuran encara més clar el significat de cada paraula i també veuran com es representa a la vida real aquest cercle de l'abús. Com comença i com es tanca.

Finalment, us proposem la visualització d'un vídeo molt curt sobre una relació d'abús. Podeu posar-lo i intentar identificar en el vídeo situacions d'abús, ja siguin les paraules que hem après avui, o d'altres situacions masculistes que se us acudeixin. No té per què seguir l'ordre proposat del cicle de l'abús que hem fet nosaltres.

<https://www.youtube.com/watch?v=CJwP-J0Boel>

A manera de conclusió, podeu encaminar-la com a debat o com a reflexió i que surti el que surti, però us deixem algunes reflexions que pot ser interessant que surtin o es desenvolupin.

- Relacions de poder en adolescents.
- Normalització de l'abús.
- "Gelosia" com a quelcom positiu, que significa que m'estima molt, i que en realitat pot ser utilitzat com a eina de manipulació i violència.
- El cercle de l'abús no requereix violència física en un inici, però pot acabar derivant en això.
- Cada cop que es completa el cercle, i es passa per totes les fases fins a arribar a l'inici un altra vegada, la víctima arriba més dependent de la parella, més vulnerable, i sentint-se més petita. El love bombing i la honeymoon són les situacions a les quals espera arribar, i sent que pot aguantar tota la resta perquè acabar arribant la part bona de la relació.

*Aquesta part de l'activitat està basada i adaptada d'un taller de les Fritas Teatre.
@lasfritasteatre

2ª PART: Dinàmica del pintallavis.

Cal que els/les joves estiguin còmodes i se sentin segures, amb els ulls tancats preferiblement, ja que interessa que contestin amb absoluta sinceritat i no interfereixin les respostes per pressió de grup. Poden estar assegudes en rotllana o en una línia o com estiguin més còmodes, però és important que no es toquin entre elles i no es vegin les cares (per això recomanem que estiguin amb els ulls tancats/tapats).

La cap llegirà les frases que proposem, pot dir-les totes o escollir les que considera més adequades pel grup concret de joves que porteu, o fins i tot afegir-ne de noves si en penseu alguna que trobeu interessant. Cal estar en silenci perquè tot el grup de joves pugui sentir bé la frase i tingui uns segons per pensar-s'ho si li fa falta. Les persones que se sentin interpel·lades per la frase o que hagin viscut aquesta experiència aixequen la mà o fan algun senyal a l'equip de caps. Llavors amb el pintallavis se'ls hi farà una ratlla (curta, com una taca) a la cara; com més vegades aixequi la mà, més marques a la cara tindrà. Si no teniu pintallavis es pot fer amb una cera vermella o amb gomets vermells.

Llista de frases (sentiu-vos lliures a afegir o treure les que considereu):

- Algunes vegades se m'ha dit: Callada estàs més guapa.
- Em van fer els forats de les arracades al néixer.
- Es dóna per fet que tinc nòvia si sóc noi o que tinc novio si sóc noia.
- Algunes vegades m'han preguntat si estic de mal humor perquè tinc la regla.
- Algunes vegades han opinat obertament sobre el meu *outfit* (l'ha considerat inadequat).
- Aviso als meus amics/amigues quan arribo de nit a casa, de festa, d'un sopar o d'algun altre espai.
- Entro gratis a discoteques, espais nocturns o bars.
- De petit/a em va regalar un cotxe de joguina o una nina/ tot i que no ho volia.
- Han comentat algunes vegades sobre com menjo: massa o poc saludable. Connotant preocupació per sobrepès o que no encaixi en els models de bellesa física occidental.
- M'han preguntat quants fills vull tenir de gran.
- No em sento còmode/segura al lavabo/vestuari a què “haig d'anar”.
- He escoltat: Les persones bisexuals no poden decidir/ són incapaces de mantenir relacions monògames.
- Les mestres/caps/amics/familiars utilitzen un nom que no és el meu.
- Han ignorat el que he dit per preguntar-li a una tercera persona (que diu el mateix) o per tornar-ho a dir ells mateixos.
- Han assumit els meus interessos i *hobbies* pel meu gènere o orientació sexual.
- Han assumit que tinc un pare i una mare.
- No trobo referents a la cultura popular, TV, cine o sèries.
- No em sento còmode en el meu cos.
- M'han preguntat per què no em depilo.
- He treballat de cangur. /// he treballat entrenant a un equip esportiu.
- La majoria de l'espai del pati a l'escola/institut sempre és/era ocupat per nois que jugaven a futbol/bàsquet.

Un cop s'hagin llegit totes les frases escollides el grup obrirà/ es destaparà els ulls i podran veure les ferides que els hi ha fet la societat cis heteropatriarcal en què vivim

(marques de pintallavis) a elles mateixes i les seves companyes. Quan tothom hagi vist el resultat de l'activitat es poden parlar, debatre o comentar les següents preguntes:

- Haviem reconegut anteriorment que aquestes experiències són violència masclista i LGTBIQ+fòbiques?
- Des de quan les experimentem? D'on provenen aquests missatges?
- Hem participat alguna vegada d'aquest tipus de violència? N'èrem conscients?
- Se'ns acudeixen altres exemples de microviolències?
- Es diuen "microviolències" però són "micro"? Per què? Han de ser considerades com a *micro*?

CONCLUSIONS PART 1 I 2:

Finalment, podeu relacionar les dues parts de l'activitat si ho voleu. També podeu agafar una de les dues activitats i fer-les de forma individual, o en dies diferents, com vagi millor per a vosaltres.

Si decidiu fer una conclusió conjunta de les dues parts, podeu parlar de com les violències influeixen en el nostre dia a dia, i la relació que tenen en com això pot afectar-nos de forma individual o un cop tenim una parella. Tots els estereotips que se'ns van inculcant des de petites i les violències masclistes amb què creixem. La construcció de l'autoestima, la posició social que se'ns dona en el món, i que fa que algunes persones tinguin unes ambicions i aspiracions i d'altres creguin que no les aconseguiran mai, etc. (PART 2) Tot i que les violències del sistema en què vivim ens afecta a tothom, algunes persones poden ser més susceptibles de viure una situació d'abús a la nostra relació, i entendre-la com a quelcom habitual, normalitzat, o com alguna cosa que ens mereixem i que hem d'acceptar (PART 1).

Aquesta és només una idea, així i tot, és una part lliure i podeu reflexionar al voltant del que sorgeixi o necessitin les raieres i pioneres.

Glossari

PART 1:

- **Love booming:** Es defineix com una tècnica que es basa a anar deixant detallets, paraules boniques, regals, afalacs, etc per tal de manipular o controlar.
- **Gaslighting:** La RAE ho defineix com “intentar que algú dubti de la seva raó o records mitjançant un treball de desacreditació de les seves percepcions o records. És a dir, traient valor a les coses que la persona diu, o fent-la sentir boja o paranoica.
- **Honey moon:** Aquí l’agressor o bé es penedeix i demana perdó o bé ho fa veure, la qüestió és que torna a ser tot bonic i perfecte i donar una sensació d’alliberament a la persona que sent que tot ha valgut la pena i torna a anar tot bé.
- **Ley del hielo:** Consisteix a invalidar les emocions d’un altre negant-li l’oportunitat d’expressar-se i parlar, i això es fa a partir d’ignorar a l’altre. Es diferencia del gaslighting perquè aquí l’agressor no diu que ets una mentidera o que estàs boja, sinó coses com “tot bé”, “no em passa res”, “no cal que ho parlem”, “Estem bé”, etc.
- **Stonewalling:** Molt similar a l’anterior, però amb l’afegit de què és encara més abusiu. Significa Literalment “mur de pedra”, i implica que l’agressor no només ignora la intenció d’expressar-se o comunicar-se de la víctima, sinó que es mostra distant i la rebutja.
- **Ghosting:** Aquesta és una paraula habitual que ens deu sonar de les relacions amb persones amb què estem parlant, i que de sobte ens fan ghosting (desapareixen) i ja no rebem cap missatge més d’aquesta persona. En l’àmbit de la parella, o més concretament d’una relació d’abús, el ghosting es refereix al fet de no rebre missatges, trucades, o cap mena d’informació de l’agressor en to un dia, o dos dies, o el temps que sigui. La parella desapareix durant una estona o un temps, i quan apareix, és com si no hagués passat res.

PART 2:

- **Microviolències:** Experiències diàries de violència poc visibilitzades, es diuen *micro* perquè són més subtils, que reproduïxen el sistema cis heteropatriarcal en què vivim. Són més difícils de detectar, i, per tant, denunciar, i perpetuen l’estat d’opressió de dones i entitats dissidents a més de persones racialitzades.